

Generació JESP Joves Emigrants Sobradament Preparats

Agost 2014

**Generació JESP
Joves Emigrants Sobradament Preparats**

Des de l'Avalot - Joves de la UGT de Catalunya presentem el tercer informe *Joves Emigrants Sobradament Preparats, Generació JESP*. Fa anys que l'Avalot- Joves de la UGT de Catalunya estudia i denuncia el drama que pateixen milers de joves catalans i catalanes per tal de poder desenvolupar el seu projecte de vida, obligats a endinsar-se en una forçada mobilitat territorial.

Malgrat que entre l'any 2013 i 2014, l'atur entre els titulats universitaris disminueix lleugerament, un 1% (1.378 joves aturats menys), el cert és que l'increment en el total de joves catalans que marxen a l'estranger és del 9,24%, com indica el Butlletí de l'Observatori d'Empresa i Ocupació. Des de l'any 2009 fins al 2014 s'ha incrementat en un 55,62% el nombre de joves emigrants catalans. En total, en cinc anys hi ha 19.772 joves més residint a l'estranger.

En aquest darrer segon trimestre, l'atur de llarga durada entre els i les joves catalans ha arribat al 17,4%, augmentant des del primer trimestre del 2014 (17,0%), situant-se gairebé 4,9 punts per sobre de la resta de la població.

Any rere any, mitjançant l'informe Generació JESP (Joves Emigrants Sobradament Preparats) l'Avalot ha anat alertant de la necessitat d'aturar la sagnia d'aturats i la precarietat dels joves al mercat de treball si no volem acabar sent un país exportador de professionals qualificats. De l'any 2012 al 2013 el número de catalans residents a l'estranger va augmentar un 9,36%, situant-se en 203.250 persones, però el creixement acumulat des de l'any 2009 era del 41,14%.

Enguany, segons el padró d'habitants residents a l'estranger (IDESCAT), de 2013 a 2014 el número de catalans residents a l'estranger ha augmentat un 8,95% i s'ha situat en 221.444 persones. **D'aquest total, 55.319 persones, el 25%, tenen entre 15 i 34 anys. L'augment de joves residents a l'estranger respecte el 2013 ha estat de 4.679 persones, el que significa un augment del 9,24%.** Si es compara amb l'any 2009 (primer any que l'IDESCAT recull

aquestes dades) **l'augment és de 19.772 joves, el 55,62% en 5 anys**. Pel que fa al total de catalans residents a l'estranger, en aquests darrers 5 anys la xifra també ha augmentat espectacularment, un 53,78%.

Taula Catalans residents a l'estranger 2009-2014

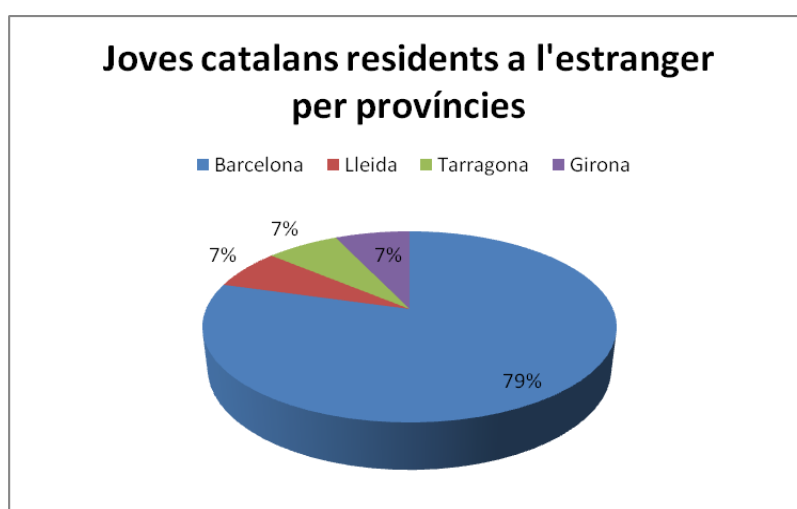
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
15-29 ANYS	24.096	26.924	28.994	32.090	35.627	39.344
30-34 ANYS	11.451	12.541	13.088	13.887	15.013	15.975
TOTAL 15-34 ANYS	35.547	39.465	42.082	45.977	50.640	55.319
TOTAL CATALANS	144.002	156.400	170.909	185.848	203.250	221.444

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de l'IDESCAT

Joves emigrants per províncies

Del total de joves d'entre 15 a 34 anys catalans residents a l'estranger (55.319), 43.946 corresponen a la província de Barcelona; 3.752 a Lleida; 3.764 a Tarragona, i 3.857 a Girona.

Pel que fa als increments des del 2009 de joves residents a l'estranger per províncies, el més acusat el trobem a la província de Girona amb un 74,44%, seguit per Barcelona amb un 57,64%, Tarragona amb un 55,02% i, per últim Lleida, amb un augment del 23,74%.

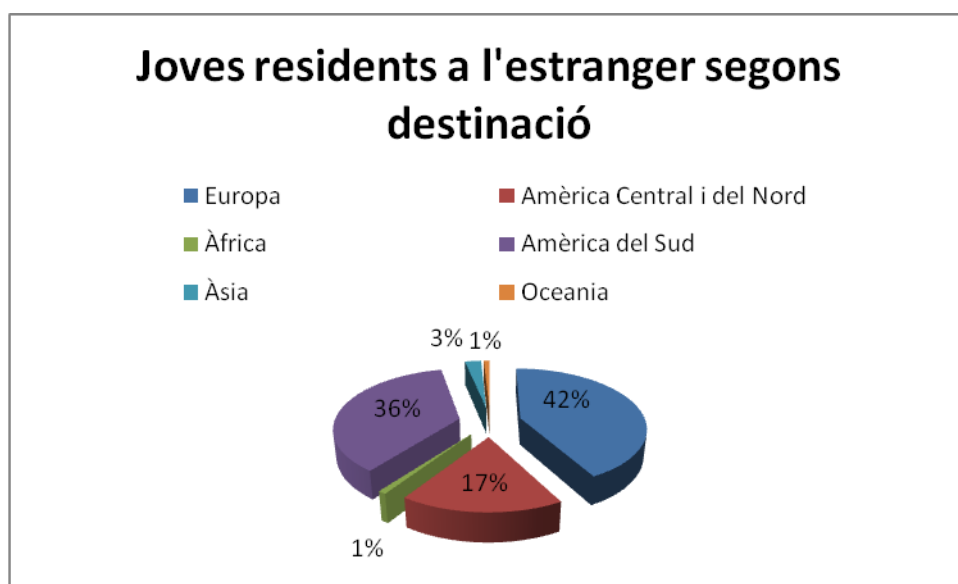

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de l' IDESCAT

Volem continuar destacant especialment el cas de la ciutat de Barcelona, que ha expulsat **43.946** joves a l'estranger **-15.930 més que a l'any 2013-**, incrementant des del 2009 en un **57,64%** el nombre de joves residents a l'estranger. **Més de la meitat de joves residents a l'estranger provenen de la ciutat de Barcelona.**

Les destinacions

Pel que fa a les destinacions que trien els i les joves catalans a l'hora d'emigrar són: en primer lloc i amb un 42%, Europa (França, Andorra, Alemanya, Suïssa i Regne Unit); en segon lloc, Amèrica del Sud amb un 36% (Argentina, Veneçuela i Brasil); seguit amb un 17% per Amèrica Central i del Nord (Mèxic, EUA, República Dominicana i Cuba), Àsia (Xina), Àfrica (cap país entre els 35 primers) i Oceania (Austràlia).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de l' IDESCAT

A aquests joves catalans que resideixen a l'estranger, i als quals fèiem referència anteriorment, hem d'afegir aquells que marxen becats amb programes que fomenten les pràctiques a l'estranger i que, donat l'estada limitada en el temps, no figuren al registre del padró.

Entre d'altres, cal destacar que des del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) es gestionen dos programes per a realitzar pràctiques en empreses fora d'Espanya. L'*Eurodissea* (joves de 18 a 30 anys) va tenir al llarg de 2013 (fins a 31 de desembre) 83 beneficiaris, i en el que va de 2014 (fins a 31 de maig) n'ha tingut 35. Pel que fa a la *Leonardo da Vinci-Motiva* (joves de 18 a 35 anys) van haver-hi **83 beneficiaris fins a desembre de 2013 i enguany, de gener a 31 de maig, ja en portem 61.**

BEQUES MOBILITAT INTERNACIONAL PRÀCTIQUES ESTRANGER A CATALUNYA

Programa	2009	2010	2011	2012	2013	2014 (a 31/05)	TOTAL
Eurodissee	86	79	78	80	83	35	441
Leonardo da Vinci (Motiva)	80	82	65	98	92	61	478
TOTAL	166	161	143	178	175	96	919

Font: Elaboració pròpia a partir de dades facilitades pel SOC (Intercanvis Internacionals)

D'altra banda, les beques *Argo Global* per a titulats universitaris preveuen concedir 600 beques al llarg de la convocatòria 2014-2017 per marxar a l'estranger (principalment països d'Europa, Estats Units i Canadà). Cal tenir present que aquests programes estan rebent moltes més demandes de les que poden satisfer.

Pel que fa a l'Estat Espanyol, i segons un estudi de l'Eurobaròmetre publicat al mes de **juny del 2011** sobre mobilitat juvenil (última dada de què disposem), Espanya es troba entre els sis primers països amb major percentatge de població jove que expressa el seu desig d'iniciar una nova etapa a un altre país, bé sigui per ampliar estudis o per buscar treball. **El 68% dels joves espanyols diuen que volen marxar a l'estranger; d'ells, el 36% per un temps determinat, mentre que el 32% no mostra perspectives de retorn, el que ens sembla molt preocupant.**

El perfil dels i les joves que volen marxar

Segons l'assessoria de Mobilitat Internacional de la Regidoria d'Adolescència i Joventut de l'Ajuntament de Barcelona, de les 738 de consultes que han rebut des de gener fins al mes d'octubre de 2012, un 44% de les consultes realitzades són per treballar a l'estranger, un 25% per anar-hi a fer pràctiques, un 27% per fer voluntariat i un 2% per anar-hi a estudiar.

Les assessores expliquen que la majoria de les consultes que reben per treballar a fora són per part de joves que acaben d'acabar la carrera i volen anar a treballar a l'estranger tant perquè aquí no veuen oportunitats laborals adaptades a la seva formació com perquè volen aprofitar un any més per acabar de tenir més experiència al currículum i aprendre idiomes.

D'altra banda, a l'estudi "La emigración de profesionales cualificados: una reflexión sobre las oportunidades para el desarrollo 2012" s'explica com a partir d'una anàlisi de la informació facilitada per Col·legis Professionals, associacions, federacions, sindicats i actors del sector públic, es va poder constatar que són els professionals espanyols de les àrees de sanitat (preferentment metges, infermers i fisioterapeutes), arquitectura i enginyeria (principalment enginyers superiors industrials, mecànics, electrònics, aeronàutics, informàtics, d'obres públiques, especialistes en TIC) els que estan experimentant una major demanda internacional. A ells caldria afegir els perfils científics i investigadors que, amb una trajectòria emigratòria més llarga, continuen el seu èxode professional també en l'actualitat.

Tanmateix, a partir de la memòria anual del servei de mobilitat juvenil de l'Ajuntament de Barcelona ens assabentem que entre els mesos de gener i agost del darrer any 2013, la ciutat de Barcelona va atendre, des de diferents punts d'assessorament juvenil, un total de 469 joves barcelonins d'entre 16 i 30 anys amb la voluntat d'emigrar a l'estranger. Respecte a la preferència geogràfica de destinació hi trobem el Regne Unit, amb 104 assessories de la xifra total.

Impossibilitat de trobar una feina digna al nostre mercat de treball

Segons dades recollides en l'informe "Atur Juvenil a Espanya: causes i solucions", de l'Observatori Econòmic del Servei d'Estudis del BBVA de setembre de 2011 (última dada disponible), la subocupació a Espanya se situa al voltant del 45%, enfront de menys del 20% de mitjana entre els països de l'OCDE. Pel que fa al jovent, fa tres anys un estudi de la OCDE mencionava que el 44% dels joves espanyols entre 25 i 29 anys té una ocupació per sota del seu nivell d'estudis,

El nostre model productiu - basat en la construcció, el turisme de sol i platja i les empreses que volen competir en mà d'obra barata i productes de poc valor afegit - no és capaç de donar una resposta als joves que durant anys s'han format i especialitzat en diferents matèries i ara es veuen obligats a marxar a l'estranger en busca d'un futur. L'equació *formació + esforç = èxit* ja no es compleix en el nostre cas.

Atur

Segons les dades de l'EPA, al **segon trimestre de 2014** la taxa d'atur per als joves de **16 a 29 anys** és del **33,9%**. Més preocupant resulta si agafem la franja d'edat dels **16 als 24 anys** on la taxa d'atur es situa al **45,9%**. Es pot assegurar que gairebé la meitat dels joves es troba en situació d'atur, fet que segueix essent molt preocupant.

Cal assenyalar que, malgrat experimentar un lleuger descens de joves aturats (coeficient del 21,5%) comptabilitzat en aquest segon trimestre en comparació amb el mateix trimestre de 2013 (25,1%), s'ha de prendre consciència de la disminució del nombre de joves que ja advertíem en el darrer informe i que, malgrat haver passat de 1.214.300 a 1.033.000 joves (un 14,9% menys), des del primer trimestre de l'any 2010 hem experimentat un decrement del 27,1% joves ocupats. En xifres, parlem d'una baixada de 594.800 a l'actual de

433.100 joves. És a dir, la caiguda de l'atur juvenil no és prou substancial si es té en compte la fluïda i continuada pèrdua de joves al territori català, majoritàriament en cerca d'oportunitats professionals més dignes i sòlides.

A Catalunya hi ha, en xifres absolutes, 222.500 joves d'entre 16 i 29 anys a l'atur. El 17,4% dels aturats joves d'entre 16 i 29 anys ho són de llarga durada. Segons l'informe de la Situació de les persones joves a Catalunya, durant el segon trimestre de 2014 trobem que hi ha més de la meitat de la població jove aturada de llarga durada –exactament el 51,4%–, havent augmentat un 9,4% des del primer trimestre d'any (42,0%) i un 7,4% respecte al segon trimestre de l'any passat. És important puntualitzar que han estat els joves amb menys temps a l'atur els que han tendit a esdevenir actius, fet que incrementa la gravetat de la situació dels aturats a llarga durada. Aquest tret incideix directament en el baix percentatge de persones joves que reben prestació d'atur o un altre subsidi (només un 9,2% dels joves aturats).

Pel que fa a Espanya i en comparació amb la resta d'Europa, el problema encara és més greu, ja que, juntament amb Grècia, se situa a la cua dels països on l'atur juvenil (de 16 a 25 anys) és més acusat.

	2011	2012	2013
França	22,6	24,4	24,8
Alemanya	8,6	8,1	7,9
Grècia	44,4	55,3	58,3
Dinamarca	14,3	14,0	13,0
Itàlia	29,1	35,3	40,0
Espanya	46,2	52,9	55,5
Suècia	22,8	23,7	23,4

Font: EUROSTAT- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development)

Titulats superiors i atur

Segons, el *Butlletí del perfil de l'atur. Juny 2014* de l'Observatori d'Empresa i Ocupació, **l'atur es reparteix** entre les persones joves formades de la següent manera: amb títol de **tècnic-professional superior (6%)**, els que han cursat programes de **formació professional (9%)** i amb **estudis universitaris (8%)**.

En aquest sentit hi ha hagut una millora respecte a la taxa d'atur dels perfils més formats.

Pèrdua de llocs de treball

A partir de l'informe de l'Avalot 'Dos anys després de la Reforma Laboral', volem destacar que en aquest darrers dos anys el ritme de destrucció de llocs de treball ocupats per joves. Segons dades de l'EPA, entre el quart trimestre del 2011 i el quart trimestre del 2013 s'han destruït 14.600 llocs de treball de joves entre 16 i 24 anys, la qual cosa representa el 9,17% dels llocs de treball juvenils.

D'altra banda, si comparem dades del segon trimestre del 2007 (inici de la crisi), a Catalunya s'han destruït **200.100 llocs de treball ocupats per joves d'entre 16 i 24 anys**.

Temporalitat

La taxa de temporalitat juvenil al nostre país al primer trimestre del 2014 és del 42,4%, un 2,9% més que el mateix trimestre de l'any anterior. Aquesta xifra retracta la dramàtica situació que viu el jovent català i que demostra la precarietat predominant en les condicions laborals dels joves que hi treballen.

A partir de les dades extretes del Ministeri d'Ocupació i l'informe de l'Avalot 'Dos anys després de la Reforma Laboral', la majoria dels nous contractes del juliol han estat temporals. Alguna cosa no va bé ni a Catalunya – **9 de cada 10**

(d'un total de 271.151) contractes signats han estat temporals – com a l'Estat Espanyol, on només 114.000 contractes de l'1,65 milions contractes del passat mes de juliol eren indefinits.

Salaris baixos

Com hem assenyalat, els contractes que normalment s'ofereixen als nostres joves són eventuais. D'aquests, s'ha produït un augment dels contractes de formació i de pràctiques des de l'entrada en vigor de la reforma laboral, que no ha fet més que precaritzar encara més la situació i limitar les possibilitats de trobar una feina digna amb unes condicions laborals decents, tot impossibilitant-los l'emancipació.

A Catalunya, el salari brut anual mig dels joves d'entre 18 i 25 anys, l'any 2012 (darrera dada disponible a l'Idescat), era de 11.339,79 euros bruts anuals. És a dir, 944,98 euros bruts al mes davant dels 1.023 estipulats l'any anterior.

El Salari Mínim Interprofessional durant aquest 2014 a l'Estat espanyol, correspon a 645,30 euros bruts mensuals. Aquest import es troba congelat des de 2013, i no s'ha adaptat a la conjuntura econòmica que retracta un augment de preus en béns de consum i la consegüent pèrdua de poder adquisitiu que impedeix l'emancipació i el desenvolupament social i personal del conjunt de la població, i que és més greu especialment en col·lectiu de joves.

Taxa d'emancipació juvenil

En el segon trimestre del 2014, **la taxa d'emancipació dels joves d'entre 16 i 29 anys continua caient 25,4%**, un 0,1% menys que el segon trimestre del 2013, i **situant la taxa d'emancipació dels i les joves de Catalunya al nivell de l'any 2003**. Amb la crisi, les possibilitats d'emancipació dels joves catalans s'han anat reduint, ja que **la taxa d'emancipació a l'any 2007 es va arribar a situar en el 33,7%**. Malgrat aquestes dades, encara estem molt lluny de les taxes d'emancipació d'altres països com Alemanya, França o Holanda.

Tot i així, l'Estat espanyol va aprovar reduir la **renta bàsica d'emancipació** juvenil passant dels 210 euros a 147 des de agost de 2012, i des de gener de 2012 ja no es pot sol·licitar. A més de la reducció de la quantia, el problema ha estat que aquestes ajudes s'han demorat tant que molts joves que havien pres la decisió d'emancipar-se han hagut de tornar a la llar familiar.

Cal afegir també que avui en dia, no existeix cap tipus d'ajut pel lloguer per a gent jove ni a Catalunya ni al territori espanyol.

Conclusions

- **Des de l'any 2009 i fins al 2014, s'han incrementat el nombre de joves emigrants a Catalunya en un 55,62%.** Des de l'Avalot pensem que aquest increment té molt a veure en primer lloc amb les altes taxes d'atur juvenil (33,9% entre 16 a 29 anys) i en segon lloc amb com afecta l'atur especialment al col·lectiu de titulats universitaris, que per aquest 2014 suposa un increment del 8% si ho comparem amb dades del 2012.
- Un altre problema que pateixen els joves, en aquest cas amb titulació mitja o superior, és que **han d'acabar acceptant feines per sota de la seva qualificació professional, les quals es caracteritzen per la seva precarietat i temporalitat**, i les conseqüències que d'això se'n deriva. Altrament, creiem que aquest fenomen acaba afectant a la motivació i al creixement personal, professional i social del jove, fet que porta a plantejar-se l'opció de buscar oportunitats en un altre país.
- Cal denunciar també que el 17,4% dels joves, que al llarg d'aquest segon trimestre es troben en situació d'atur, poden ser considerats aturats de llarga durada. Aquest és un fet que resulta molt preocupant atès que aquest fenomen pot acabar derivant en atur estructural. És aquest un altre motiu pel qual molts joves es plantegen com a única solució marxar a l'estranger. Percentualment, **el volum de joves aturats de llarga durada ha augmentat gairebé un 10% des del primer trimestre de l'any, sobrepasant la meitat de la població juvenil amb un alarmant 51,4%.**
- Les continues reformes del mercat de treball que s'han aprovat sense acord amb els sindicats, han fet palès que **l'ocupació juvenil no ha millorat en quantitat ni sobretot qualitat; la temporalitat, parcialitat i la subocupació no ofereixen al treballador i la treballadora jove**

l'estabilitat necessària per poder desenvolupar el seu projecte de vida.

- Un altre aspecte que ens sembla realment preocupant és el fet que hi hagi una coincidència entre els sectors que estan patint retallades al nostre país (i que, per tant, expulsen treballadors i treballadores del mercat laboral) i els professionals que es demanen des d'altres països, com és el cas de sanitaris i docents. A Catalunya, des del segon trimestre del **2007 s'han destruït 200.100 llocs de treball ocupats per joves d'entre 16 i 24 anys.**
- Creiem imprescindible que les partides de recerca i desenvolupament es dotin pressupostàriament d'una manera destacada, ja que el canvi de model productiu passa per fomentar aquestes polítiques. Malauradament constatem que, **la manca de cultura en els mercats espanyols per al finançament de R+D fa que les empreses destinin escassos recursos financers i humans a aquesta activitat.** A l'Estat espanyol no són més de 12.000 les empreses que es preocupen d'aquest transcendent capítol, quan per a una economia com la nostra aquesta xifra hauria de ser almenys quatre vegades superior.
- Es insuficient el suport de les administracions a les polítiques públiques d'investigació, desenvolupament tecnològic i innovació. La inversió executada en R+D al 2012 (últim any del que es disposen dades estadístiques) va ser de l'1,30% del PIB, el que suposa registrar nivells inferiors als del 2008. Segons l'*Informe COTEC 2014*, **la inversió en R+D ha caigut un 4,2% respecte el 2008, envers l'augment del 16,4% dels països referents de l'UE** (Alemanya, França, Itàlia, Regne Unit i Polònia). És doncs en aquests moments on s'ha de fer una aposta de veritat i veure aquesta destinació pressupostària com el que és, una inversió i no una despesa. Està demostrada la correlació entre inversió en tecnologia i recerca amb la competitivitat d'un país.

- **Patriotisme empresarial.** Les empreses han de veure els joves com una inversió i no com una despesa. Els joves som el principal actiu i el principal aval d'un país. Aquest col·lectiu està molt preparat, són joves amb carreres universitàries, màsters i idiomes. No podem demanar-los més formació, en tot cas donar-los una oportunitat.
- Orientació i assessorament per a joves en la construcció del seu itinerari formatiu, dotant de **recursos econòmics i humans el SOC i la xarxes d'emancipació juvenil de Catalunya.** Són necessàries polítiques actives d'ocupació específiques per a aquest col·lectiu de joves preparats, com pot ser la prospecció d'ofertes de feina directament a les empreses.
- Que el sector financer faci arribar el **crèdit a les empreses**, sobretot a petites i mitjanes perquè tinguin liquiditat i puguin tirar endavant amb el seu projecte empresarial, el que suposarà més ocupació. També s'hauria de nacionalitzar algun dels banc o caixes que estan rebent diners públics.
- Que les administracions, així com el sector financer donin suport i facilitin la creació d'altres models empresarials com les cooperatives. En tant **la cooperativa aporta un valor afegit al sistema econòmic:** crea ocupació estable i de qualitat, i permet als ciutadans i ciutadanes tenir una influència directa en els assumptes del mercat que els/les afecten
- **La derogació de la Reforma Laboral**, davant la seva ineficàcia i ineficiència, ja que només ha provocat l'augment de l'atur i de la precarització de la situació laboral de les persones treballadores joves.